

Ett annat Sverige är möjligt

Det här kommentarsmaterialet är tänkt som ett stöd för dig som planerar använda FARR:s valkampanjsmaterial. Här finns bakgrundsinformation, förklaringar och svar på vanliga motargument kring de fyra frågor som FARR valt att driva. Under kapitel fem finns också de frågor som vi har ställt till riksdagspartierna, tillsammans med vår analys av deras svar. Vi hoppas att materialet ska vara till hjälp i erat opinionsarbete! Har ni några frågor, hör bara av er till info@farr.se.

FARR

1. Permanenta uppehållstillstånd som regel.....	2
Problemen med tillfälliga uppehållstillstånd.....	2
PUT är avgörande för integrationen	2
2. Sverige måste garantera en rättssäker asylprocess	3
Rätten till skydd ska bygga på asylrätten, inte på lönsamhet.....	4
Betydelsen av rätten till offentligt biträde	5
Nog med retroaktiva lagändringar	6
3. Barnkonventionen ska gälla alla barn.....	6
Dagens migrationspolitik gör skillnad på barn och barn	6
Motargument: “Men minskade bidrag motiverar ju föräldrar till att jobba?”	8
Klagorätt till FN:s barnrättskommitté måste möjliggöras	8
4. Migrationspolitik ska skapa trygghet	9
Dagens utvisningspolitik.....	9
Motargument: “Men regeringen ska ju lösa tonårsutvisningarna?”	10
Fortsatt risk för ännu fler utvisningar.....	10
Motargument: “Men de som sköter sig behöver ju inte oroa sig?”	11
Sverige behöver humanitära skäl som går att nå upp till.....	13
Vi vill inte ha en svensk motsvarighet till ICE.....	13
5. Analys av riksdagspartiernas migrationspolitik	14
5.1 Sverigedemokraterna	14
FARR:s analys av Sverigedemokraternas svar:	16
5.2 Kristdemokraterna	17
FARR:s analys av Kristdemokraternas svar:	18
5.3 Moderaterna	18
FARR:s analys av Moderaternas svar:	20
5.4 Liberalerna	21
FARR:s analys av Liberalernas svar:	23
5.5 Centerpartiet	23
FARR:s analys av Centerpartiets svar:	25
5.6 Socialdemokraterna	26
FARR:s analys av Socialdemokraternas svar:	27
5.7 Miljöpartiet.....	28
FARR:s analys av Miljöpartiets svar:	31
5.8 Vänsterpartiet	32
FARR:s analys av Vänsterpartiets svar:	34

1. Permanenta uppehållstillstånd som regel

Problemen med tillfälliga uppehållstillstånd

Sedan 2016 har politiska beslut gjort att permanenta uppehållstillstånd gradvis har ersatts av tillfälliga. Tillfälliga uppehållstillstånd (TUT) innebär att rätten att stanna i Sverige måste omprövas regelbundet, vilket gör att den med TUT hamnar i ett ständigt vänteläge. Det innebär också att hotet om utvisning vid nästa förlängning aldrig upphör att existera utan ständigt hänger över personen. Ett exempel på detta syns i de så kallade tonårsutvisningarna. Grundorsaken till tonårsutvisningarna är att TUT blev huvudregel i Sverige sedan 2016. Detta har inneburit att ungdomar som byggt upp sina liv i Sverige har fått avslag och utvisningsbeslut just vid förlängning av deras uppehållstillstånd. För berörda ungdomar har dessa avslag inneburit att de ryckts upp från sin familj under gymnasiestudier eller när de precis börjat planera för arbete och framtid.

Att leva med TUT påverkar också ofta den psykiska hälsan. Den ständiga osäkerheten kring om man får stanna eller inte kan leda till stress, oro och depression. Eftersom beslutet om framtiden hela tiden omprövas, blir det svårt att känna trygghet eller tillhörighet i samhället. Förlängningen av uppehållstillstånd blir också beroende av föränderliga krav och omständigheter som personen själv har svårt att kontrollera eller förutse. Införandet av lönekrav för arbetstillstånd och avskaffandet av spårbyte är två exempel på lagändringar som ledde till att många fick avslag vid just förlängning. För asylsökande kan förändrade omständigheter i hemlandet vara det som avgör nästa beslut. Om situationen i ens hemland förbättras är det förstås positivt men samtidigt innebär det numera att tidigare skyddsskäl kanske inte bedöms som tillräckliga vid förlängning.

För att få förnyat uppehållstillstånd krävs ofta att man uppfyller specifika villkor kring att studera eller arbeta. Det gör att tillvaron blir prestationsbaserad snarare än rättighetsbaserad. Att leva med TUT innebär en konstant medvetenhet om att även små misslyckanden – att inte klara en kurs, förlora ett jobb eller inte hitta arbete inom en viss tidsram – kan få avgörande konsekvenser och leda till att man förlorar rätten att stanna.

PUT är avgörande för integrationen

Forskning visar att permanenta uppehållstillstånd (PUT) är avgörande för integrationen genom att det skapar förutsättningar för trygghet, vilket i sin tur gör det möjligt för personer att tänka långsiktigt och hitta sin plats i samhället. Den som inte behöver oroa sig för att bli utvisad kan istället lägga fokus på att investera i sin framtid, lära sig språket, utbilda sig och etablera sig på arbetsmarknaden. När personer vet att de får stanna ger det också en stabilitet som gör att det känns värt att delta i föreningslivet och skapa kontakter med andra i samhället. Detta stärker känslan av tillhörighet, gemenskap och inkludering.

Ett annat exempel där PUT gynnar integrationen är på arbetsmarknaden. Personer med PUT har större möjlighet att söka jobb utan att vara beroende av en specifik arbetsgivare för att få stanna. Det gör att de kan ta arbeten som bättre matchar deras kompetens och utbildning, vilket gynnar både individen och samhället i stort. De vågar också byta jobb, vidareutbilda sig eller starta eget företag, eftersom deras rätt att stanna inte är villkorad. När det kommer till arbetstillstånd kan TUT även leda till mer otrygga och ojämlika arbetsvillkor. När rätten att stanna är kopplad till anställning kan det skapa beroendeförhållanden och göra att individen hamnar i en utsatt position där det är svårare att säga ifrån mot dåliga villkor. PUT minskar denna sårbarhet och ger individen en reell möjlighet att hävda sina rättigheter, vilket i sin tur bidrar till mindre fusk och exploatering på arbetsmarknaden.

2. Sverige måste garantera en rättssäker asylprocess

Asylrätten är en mänsklig rättighet som innebär att människor har rätt att söka asyl och skyddas mot att skickas tillbaka till förföljelse eller tortyr. Sverige har en juridisk skyldighet att se till att asylrätten respekteras, särskilt eftersom vi skrivit under flyktingkonventionen. Sverige är alltså skyldigt att se till att asylsökande får en rättvis prövning av sina asylskäl under asylprocessen, men idag bryter Sverige systematiskt mot denna skyldighet.

Under flera år har vi sett en politisk utveckling där rätten till asyl successivt urholkas när politiska mål ställs över enskilda personers rätt till skydd. Under mandatperioden 2022–2026 har Tidöregeringen drivit igenom flera omfattande inskränkningar av asylsökande och migranternas rättigheter. Dessa förändringar har motiverats med att målet att minska invandringen och genomföra ett ”paradigmskifte” på migrationsområdet väger tyngre än konsekvenserna som enskilda människor drabbas av. Regeringen har flera gånger valt att gå vidare med tungt kritiserade lagförslag eftersom de bedömt att målet om att minska invandringen vägt tyngre än kritiken och varningar om förslagets konsekvenser. Samma typ av resonemang går att hitta i motiveringar till avslag på enskilda personers ansökan om uppehållstillstånd utifrån ömmande skäl eller familjeåterförening.

Att politiska mål över tid tillmätts allt mer vikt och att rätten till asyl då återkommande får stå åt sidan, är ett allvarligt hot mot människors grundläggande skydd och rättigheter. De som gång på gång får betala priset är de människor som nekas att leva med sin familj eller som utvisas bort från sitt sammanhang i Sverige.

Rätten till skydd ska bygga på asylrätten, inte på lönsamhet

Att så många personer som jobbar, studerar och som kämpar för att komma in i samhället helt plötsligt utvisas är ett utbrett problem som idag drabbar individer och lokalsamhällen från norr till söder. Detta är oacceptabelt. FARR är dock starkt kritiska till att fördömanden av dessa utvisningar ofta stannar vid att de som är ”skötsamma” ska ha rätt att stanna just eftersom de ”bidrar till

samhället”. I dagens politiska klimat räcker det ofta att väcka tvivel om en asylsökandes leverne för att dennes rätt att stanna ska ifrågasättas. Samtidigt arbetar Tidöregeringen aktivt för att normalisera idén om “vandel” som ett sätt att sortera människor. Vi kan inte bekämpa inhumana utvisningar med samma logik om skötsamhet. Asylrätten handlar om rätten till skydd mot förföljelse och hot, och den är inte förhandlingsbar. Rätten till internationellt skydd, trygghet och att få leva med sin familj måste gälla alla människor, inte bara de som anses önskvärda eller ekonomiskt lönsamma för staten.

I början av sommaren 2026 genomförde Tidöpartierna flera lagändringar som gör att icke-medborgare numera ställas inför helt andra krav på “hederligt” leverne än vad svenska medborgare gör. Vandelskrav är det absolut tydligaste exemplet, där bedömningar om “bristande vandel” framöver kommer kunna leda till utvisning - något Amnesty Sverige har beskrivit som införandet av “raslagar” i Sverige. Bidragsfusk och skulder tillsammans med enskilda yttranden är exempel på saker som skulle kunna räknas som bristande vandel, men mer tydliga ramar än så ges inte. Istället ska det bli upp till domstolarna att göra bedömningar i enskilda fall. Att det inte går att förutsäga exakt vad som kommer läggas in i begreppet gör lagstiftningen extremt rättsosäker. Vandel riskerar därmed bli en gummiparagraf som kan fyllas med nytt innehåll i framtiden. Regeringen har redan gjort flera uttalanden om att palestinedemonstranter kan anses ha bristande vandel. Även svenska kurder, en grupp som redan idag är hårt drabbade av att klassas som säkerhetshot utan att de själva får se beslutsunderlag, riskerar att få sin situation förvärrad.

De skärpta reglerna om utvisning på grund av brott kommer också att förstärka att personer med migrationsbakgrund omfattas av andra krav på skötsamhet än övriga svenskar. Enligt lagändringen kommer en person som har levt i Sverige i många år och etablerat sig här kunna utvisas på grund av mindre brott så fort det finns mer än böter i straffskalan. Upprepad fortkörning skulle alltså kunna leda till utvisning framöver.

Människors rätt att existera och leva i trygghet ska inte vara villkorad av deras samhällsnytta eller av hur de uppför sig. Det är särskilt orimligt att ställa sådana krav på vissa delar av befolkningen, men inte på andra. Retoriken om skötsamhet framstår dessutom som ett hån mot alla dem som riskerar utvisning trots att de, enligt politikernas egen logik, har “gjort allt rätt”. Att vara skötsam, laglydig och arbetsam ger nämligen inte i sig rätt att stanna i Sverige om det saknas en annan grund för uppehållstillstånd.

Betydelsen av rätten till offentligt biträde

Samtidigt som asylsystemet lagts om i grunden under sommaren 2026 till följd av EU-pakten, beslutade Tidöregeringen att ta bort rätten till offentligt biträde i första instans.

Istället för att ett biträde som företräder asylsökande genom asylprocessen kommer rätten till en juridisk företrädare att begränsas till enbart två timmars rådgivning av en kvalificerad jurist.

Två timmar kan vara en början för att förklara hur asylprocessen går till, vad Migrationsverkets bedömning kommer fokusera på, gå igenom den asylsökandes historia och ge tips. Men det offentliga biträdet kommer inte som tidigare att få uppträda som just biträde genom att ta del av dokumentation, förbereda och vara med vid asylintervjun, granska protokoll och reda ut missförstånd. Därför föreslår Advokatsamfundet att deras medlemmar inte ska ställa upp i första instans eftersom det går emot advokaternas etiska riktlinjer.

När möjligheterna till juridiskt stöd begränsas på detta sätt riskerar det också att få betydande konsekvenser för kvaliteten i asylutredningarna. Resultatet av inskränkningarna blir att fler asylsökande kommer få sina asylskäl utredda utan att man är införstådd i vad som förväntas vid intervjun, vilka förberedelser eller handlingar som krävs eller ens vilka skäl som är relevanta att lägga fram. Detta trots att Sverige är skyldiga att garantera en individuell och rättssäker prövning av asylsökandes asylskäl. Särskilt hårt drabbas troligen personer vars asylskäl varit stigmatiserade i hemlandet. Ett exempel är gruppen hbtqi-personer, där vi vet att många inte vågar berätta om sina asylskäl för myndighetspersonal eller tolk direkt - något som blir ännu viktigare i och med EU-paktens påskyndade processer.

Avsaknaden av offentliga biträden kommer också att försvåra för handläggare och domare. Utan offentliga biträden som får delta i processen, värdera dokumentation och kommentera protokollen, lär Migrationsdomstolarna behöva ändra fler överklagade beslut på grund av att viktiga detaljer och berättelser inte kommit fram eller utretts tillräckligt i första instans. Utöver att lagändringen är ett dråpslag för rättssäkerheten i asylprocessen blir systemet alltså mer ineffektivt och kostsamt.

Avskaffandet av rätten till offentligt biträde är inget som EU-pakten kräver av Sverige. Pakten ställer minimikrav på medlemsländerna, men hur rätten till juridiskt stöd utformas är upp till varje land att avgöra. Sverige har alltså aktivt valt att gå längre än vad EU-pakten kräver och inskränker självant rättssäkerheten i asylprocessen.

Nog med retroaktiva lagändringar

Under den här mandatperioden har vi också sett en oroväckande trend av att regeringen börjat genomföra retroaktiva lagändringar, alltså att lagändringar helt plötsligt börjar gälla bakåt i tiden för beslut och ansökningar som redan skickats in.

Ett exempel på retroaktiv lagändring är att Tidöregeringen den 1 april 2025 tog bort möjligheten till spårbyte helt utan övergångsbestämmelser. Detta gjorde att 4 700 personer som redan hade ansökt

om spårbyte helt plötsligt nekades uppehållstillstånd, trots att deras ansökan uppfyllde alla krav vid inlämningstillfället. Samma situation kommer nu att uppstå för den som skickat in sin ansökan om medborgarskap innan den 29 april 2026. Dessa ansökningar kommer att handläggas enligt de nya skärpta kraven om lön, kunskapstester och längre vistelsetid trots att många skickats in för tre eller fyra år sedan. Tidöregeringens förslag om att återkalla och dra tillbaka redan beviljade uppehållstillstånd är ett annat exempel som redan har skapat stor oro i landet.

Demokratiskt är det avgörande att invånarna i ett land vet vilka regler som gäller för att kunna anpassa sig därefter. Sådan tydlighet och förutsägbarhet är en central grundbult inom en rättsstat, vilket juridiskt brukar kallas för *legalitetsprincipen*. När staten börjar ändra lagar bakåt i tiden drabbar det både den svenska rättssäkerheten och sprider en enorm oro bland personer som upplever att de inte kan veta eller lita på vad staten kommer ändra för lagar framöver.

3. Barnkonventionen ska gälla alla barn.

Dagens migrationspolitik gör skillnad på barn och barn

Den migrationspolitik som förs i Sverige idag gör tydligt skillnad på barn och barn genom att frånta vissa barn deras rättigheter. Två tydliga exempel på detta är mottagnings- och återvändandeboenden samt kvalificering till välfärden.

Det har återkommande rapporterats om missförhållanden på mottagnings- och återvändandeboenden. Idag är det obligatoriskt att bo på dessa boenden som asylsökande eller om familjen fått avslag på sin asylansökan. Sedan det första återvändandecentret öppnades 2023 har minst 300 orosanmälningar gällande barn kommit in, enligt en granskning från SVT. På boendena delar ofta hela familjer på ett rum där alla sover. Familjens enda möjliga inkomst är det bidrag till asylsökande som kallas för dagersättning. Ersättningen ger mindre än 2 000 kr i månaden för en barnfamilj på två vuxna och två minderåriga barn, en ersättningsnivå som inte höjts sedan 1994 trots inflation. Vissa särskilda bidrag för t.ex. vinterkläder, glasögon eller sjukvård går att söka, men det ändrar inte det faktum att dessa barnfamiljer lever med en ekonomisk standard som är långt mycket lägre än vad övriga myndigheter anser vara en skälig levnadsnivå.

Rädda Barnen och Stadsmissionen menar att återvändandeboenden är särskilt olämpliga miljöer för barn att bo i eftersom bråk och polisutryckningar är vanligt förekommande. Enligt flera organisationer med insyn leder förhållandena på dessa boenden till stora psykiska påfrestningar och skamkänslor för de barn som bor där. Efter att frågan uppmärksammats i media har Migrationsverket fått i uppdrag att förbättra säkerheten på sina boenden, särskilt för barn. Grundproblemet kvarstår därför: att många människor i utsatta och osäkra livssituationer samlas på en begränsad yta under lång tid. Risken är stor att det nya systemet leder till en vardag kantad av ökad isolering och kontroll där Migrationsverkets och polisens personal blir betydligt mer närvarande än

i dagens system. Asylsökande kommer även i högre grad att vistas i miljöer med bevakning och ordningspersonal. När det nya mottagande- och återvändandesystemet träder i kraft hösten 2026 riskerar dessa konsekvenser att bli ännu mer framträdande. I grunden är det svårt att komma ifrån att förhållanden som uppfattas som olämpliga för barn sällan skulle accepteras om de gällde majoritetsbefolkningen. Frågan är därför vilket ansvar samhället är berett att ta för att säkerställa att även asylsökande barn ges en trygg och värdig uppväxtmiljö.

Ett annat exempel där migrationspolitiken förnekar vissa barns rättigheter är kvalificering till välfärden. Lagändringen, som börjar gälla från 1 januari 2027, innebär att bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner inte kommer att betalas ut förrän man bott 5 år med uppehållstillstånd i Sverige. Nyanlända kommer alltså att nekas bl.a. barnbidrag, bostadsbidrag, samt sjukersättning och aktivitetsersättning på garantinivå. Enligt regeringens egen utredning lever 50 000 barn i hushåll som skulle nekas rätt till barnbidrag under kvalificeringstiden. I ett land där vi redan har stora ekonomiska klyftor mellan in- och utrikes födda kommer detta spä på det utanförskap som Tidöregeringen påstår sig vilja motverka. Den som tjänar 25% av inkomstbasbeloppet under 12 av 24 månader (motsvarande 20 850 kr i månaden 2026) eller 48% av inkomstbasbeloppet under sex månader i följd (40 032 kr i månaden 2026), kommer kunna kvalificera sig till de bidrag som övriga nekas. Regeln är utformad så att de flesta EU-medborgare och nordiska medborgare undantas. 2027 kommer vi alltså ha barn vars familjer beviljas bidrag och andra barn vars familjer nekas endast baserat på familjens ursprung. En studie som gjorts efter en liknande reform i Danmark visar att barnen i drabbade familjer i allmänhet fick försämrade framtidsutsikter, fler begick brott, att barnens skolresultat försämrades och att färre deltog i förskoleverksamhet (Dustmann, Landersø, Højsgaard Andersen, 2024).

Motargument: “Men minskade bidrag motiverar ju föräldrar till att jobba?”

Argumentet för reformen om kvalificering till välfärden är att den ska motivera folk som flyttar eller flyr till Sverige att arbeta och inte leva på bidrag. När det gäller bidrag som sjukersättning och aktivitetsersättning (på garantinivå), omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning är detta både grymt och befängt. Dessa bidrag är till för att hjälpa folk som pga funktionsnedsättning, skada eller sjukdom inte kan arbeta heltid, de som pga dessa hinder har extra utgifter, samt föräldrar vars barn har en funktionsnedsättning och därför kräver extra omvårdnad/tillsyn. Äldreförsörjningsstöd är till för så kallade fattigpensionärer, och barnbidrag samt bostadsbidrag är grundläggande förutsättningar för att barn i låginkomstfamiljer ska kunna ha en värdig uppväxt. Felaktiga påståenden om att dessa bidrag skulle gå att stapla på hög ihop med ekonomiskt bistånd har slagits hårt på många gånger, men ändå fortsätter Tidöregeringen att använda argumentet som grund för sin politik och ny lagstiftning.

Att påstå att folk bara borde arbeta mer är en stark förenkling av problemen med utanförskap, fattigdom och segregation som finns i dagens Sverige. Kvalificering till välfärden är också en av flera lagändringar där högre krav har införts utan hänsyn till de berördas faktiska förutsättningar. För många nyanlända är exempelvis höga trösklar in på arbetsmarknaden det största hindret för att komma i arbete, men detta tas inte hänsyn till i lagstiftningen. Att neka utsatta grupper bidrag lägger också skuld på redan utsatta. De föreslagna kvalificeringsmodellerna är inte bara diskriminerande gentemot nyanlända utan också mot de grupper som är i särskilt behov av socialt och ekonomiskt stöd - exempelvis ensamstående föräldrar och personer med funktionsnedsättningar eller sjukdomstillstånd.

När kvalificeringen till välfärden träder i kraft 2027 kommer tillgången till ekonomiska och sociala rättigheter minska för människor som redan lever med små marginaler, vilket kommer förvärra utanförskap, ekonomiska klyftor och barnfattigdom ännu mer.

Klagorätt till FN:s barnrättskommitté måste möjliggöras

Att FN:s konvention om barnets rättigheter – Barnkonventionen – blev svensk lag 2020 var ett stort steg framåt för barns rättigheter. 6 år senare saknas dock fortfarande möjligheter för barn att utkräva sin rätt om deras rättigheter kränkts. Det finns ett tredje tilläggsprotokoll till Barnkonventionen som ger barnet eller dess ombud rätten att lämna in individuella klagomål till FN:s Barnkommitté om barnets rättigheter har kränkts. Sverige har hittills inte undertecknat detta protokoll till skillnad från bl.a. Finland, Danmark och Tyskland. En statlig utredning 2023 drog slutsatsen att Sverige borde skriva under men denna rekommendation har inte tagits upp av Tidöregeringen. I FARR:s valkompass svarade 6 av 8 partier att de anser att Sverige bör ratificera tilläggsprotokollet men ännu har ingen regering gått från ord till handling.

Även om Barnkonventionen är svensk lag vet vi att utlänningslagen många gånger väger tyngre i praktiken. Att så många barn utvisas trots att det uppenbart inte är barnets bästa, beror på att Migrationsverket idag tillåts och politiskt uppmuntras att göra avvägningar där utlänningslagen eller Sveriges intresse av reglerad invandring väger tyngre än konsekvenserna för enskilda barn. I slutändan är detta ett politiskt beslut, som är fullt möjligt att åtgärda om politiker bara hade velat. Om klagorätt möjliggörs skulle det stärka barns möjlighet att kräva sin rätt, samt påverka Barnkonventionens ställning i svensk rättspraxis.

Att Barnkonventionen är svensk lag är i slutändan en klen tröst för de barn som drabbas av dagens inhumana migrationspolitik. Principen om barnets bästa kan inte bara vara fina ord på papper, det måste tillämpas i praktiken och gälla alla barn oavsett migrationsstatus eller ursprung.

4. Migrationspolitik ska skapa trygghet

Dagens utvisningspolitik

Under 2025 och 2026 har vi sett en eskalering av utvisningar, inte minst av tonåringar och arbetskraftsinvandrare. Det handlar om personer som levt en lång tid i Sverige och som har sin familj, arbete och sammanhang här. FARR vill vara tydliga med att dessa utvisningar är en direkt konsekvens av politiska beslut. Ett exempel på sådant politiskt beslut är avskaffande av möjligheten till spårbyte. Tidigare kunde personer som fått avslag på sin asylansökan men som etablerat sig på arbetsmarknaden få stanna genom att ansöka om arbetstillstånd, vilket är det som benämnts som ett spårbyte. Den 1 april 2025 tog Tidöregeringen bort denna möjlighet och som direkt följd utvisades två arbetande personer per dag under resterande delen av året (Wanders, Arbetet, 2025).

Tonårsutvisningarna är ett annat exempel där politiska beslut lett till en eskalering av utvisningar. Problemet med att tonåringar får utvisningsbeslut när de fyller 18 fanns inte när barn ännu beviljades PUT som anhöriga. Den förra socialdemokratiskt ledda regeringens beslut att ta bort permanenta uppehållstillstånd (PUT) för denna grupp är den främsta orsaken till problemen med tonårsutvisningar. Tidöregeringen förvärrade sedan situationen ytterligare. 2023 minskade de möjligheten att få stanna på grund av humanitära skäl genom att ta bort *särskilt ömmande omständigheter* för både vuxna och barn. Kvar blev det betydligt starkare skälet *synnerligen ömmande omständigheter* vilket väldigt få lever upp till. Detta, tillsammans med de nya lönekraven på 80% medianlön, har i praktiken gjort det omöjligt för de berörda ungdomarna att stanna i Sverige. Asylrörelsen och dess organisationer varnade tidigt och konsekvent för att dessa tre lagändringar skulle få allvarliga konsekvenser. Särskilt varnade FARR och andra organisationer för att den förda politiken skulle leda till att personer som bott länge i Sverige skulle börja få utvisningsbeslut, vilket är exakt det vi sett under 2025 och 2026. Både Tidöregeringen och Socialdemokraterna kände till konsekvenserna av sina "åtstramningar", men genomförde dem ändå.

Motargument: "Men regeringen ska ju lösa tonårsutvisningarna?"

Den första juni presenterade regeringen sina så kallade "lösningar" på tonårsutvisningarna. Även om det är positivt att regeringen visar vilja att motverka det problem de själva skapat kommer förslagen långt ifrån lösa tonårsutvisningarna. Tidöregeringens förslag går i grunden ut på att ungdomar som haft uppehållstillstånd som barn i familj ska kunna förlänga sitt uppehållstillstånd upp till 21 års ålder istället för till 18 som hittills gällt. Det låter som en lättnad, men i praktiken skjuts problemet bara fram tre år. Kraven för att stanna vid 21 är exakt samma krav som tidigare gjorde att unga utvisades vid 18 års ålder. Att fortsatt kräva en lön på 34 470 kr av en 21 åring kan inte anses som en lösning. Dessutom missar förslaget helt de ungdomar som redan hunnit fylla 21 år.

Det verkliga problemet lämnas dessutom orört av det nya förslaget. Genom att inte ta itu med systemet av tillfälliga uppehållstillstånd och bristen på humanitära skäl, riskerar situationen att förvärras ytterligare. Efter att Tidöregeringen presenterade sina "lösningar" har de också valt att fasa ut PUT för asylsökande och gå vidare med förslaget om försörjningskrav för anhöriginvandring även vid förlängning. Båda dessa lagändringar skulle innebära att utvisningar som liknar tonårsutvisningarna riskerar sprida sig till helt nya grupper. Problemet med tonårsutvisningar är alltså långt ifrån löst - det är skjutet på framtiden och riskerar dessutom att växa i omfattning.

Fortsatt risk för ännu fler utvisningar

Trots den breda kritiken och folkliga opinionen mot dagens utvisningar planeras en rad nya politiska åtgärder som kommer eskalera antalet utvisningar flera gånger om. Ett tydligt exempel är det kraftigt höjda lönekravet för arbetstillstånd. Från 2026 höjdes kravet från 80 till 90 procent av medianlönen, där 90% motsvarar över 34 470 kronor i månaden 2026. Kravet på 80% medianlön har redan lett till omtalade kompetensutvisningar. Den ytterligare höjningen innebär att fler som arbetar i Sverige men inte når upp till kraven riskerar att få sina tillstånd indragna och bli utvisade, trots att de har jobb och försörjer sig själva. Regeringen har visserligen presenterat en undantagslista för ett antal yrkeskategorier, men flera yrken där många har arbetstillstånd idag står utanför. Det gäller till exempel diskare, kockar, lokalvårdare samt fler yrken inom transport och bygg – alltså yrken där lönerna många gånger ligger under det nya lönekravet. Konsekvensen blir att personer i dessa yrken riskerar utvisning enbart på grund av lönenivån framöver.

Flera förslag som rör permanenta uppehållstillstånd, både återkallande redan beviljade PUT och avskaffandet av PUT för asylsökande, skulle förvärra problemet med godtyckliga utvisningar. Förslaget om återkallande av beviljade PUT har idag skjutits på framtiden men risken för att förslaget drivs igenom efter valet är fortfarande överhängande om Tidöpartierna vinner. Förslaget innebär att redan beviljade PUT ska omprövas så att personen istället kan bli medborgare. Om personen inte uppfyller kraven för att bli medborgare ersätts det permanenta tillståndet istället med ett tillfälligt uppehållstillstånd eller med EU-statusen varaktigt bosatt, beroende på vilka krav som uppfylls. De som riskeras drabbas värst av återkallande av PUT är de som inte når upp till kravet om medborgarskap utifrån språk- eller lönekrav eller vars id-handlingar inte godkänns (ett problem som drabbat bl.a. svenskafghaner hårt). Den som i en sådan situation inte längre bedöms ha giltiga asylskäl vid förlängning av TUT skulle också kunna riskera utvisning. Även vid utfasningen av PUT för asylsökande, vilket röstades igenom i början av juni, finns en stor risk att antalet utvisningar vid förlängningsärenden förvärras framöver.

Lönekrav, återkallelser och utfasning av PUT, dessa politiska åtgärder pekar i en och samma riktning där rätten att stanna i Sverige blir mer villkorad och tillfällig. Små förändringar i arbete, inkomst eller

lagstiftning får idag stora konsekvenser för enskilda. Resultatet blir att fler personer riskerar att falla på målsnöret och utvisas framöver – inte för att de saknar anknytning till Sverige, utan för att de inte längre uppfyller striktare krav. Under de senaste åren har vi sett hur sådana utvisningar drabbar både enskilda, arbetsplatser, skolklasser och lokalsamhällen.

Att känna att man inte kan lita på vad för lagändringar eller nyttillkomna krav som kan komma att genomföras i framtiden gör att många redan idag bär på en känsla av att man inte längre sitter tryggt i båten. Det här är ingen slump, utan en medveten signal från de partier som inte drar sig för att bedriva politik som skapar skillnad mellan människor. Migrationspolitikens uppgift bör istället vara att lägga en trygg grund för det fortsatta livet i Sverige, så att personen i fråga och samhället runt omkring kan börja planera för och satsa på framtiden.

Motargument: “Men de som sköter sig behöver ju inte oroa sig?”

Regeringen motiverar återkommande sin migrationspolitik och lagändringar med att man vill komma åt kriminalitet och antidemokratiska krafter. I praktiken vet vi dock att lagförslagen som motiveras med dessa argument gång på gång slår brett och drabbar alla migranter. Vi som bevakar migrationspolitiken ser att kriminalitet och argument om “skötsamhet” gång på gång används i debatten för att skapa en känsla av brådska och på så sätt få igenom lagändringar som annars inte hade setts som legitima. Två tydliga exempel på detta:

- 1) När Tidöregeringens utredning om att återkalla PUT presenterades tryckte Tidöpartiernas företrädare på att “de som sköter sig inte behöver oroa sig”, trots att förslaget i sin utformning mycket väl kan drabba vem som helst. Vissa grupper vore till och med särskilt sårbara, mer exakt de som inte skulle beviljas medborgarskap och som samtidigt inte anses ha tillräckliga skyddsskäl kopplat till situationen i hemlandet. Regeringens uttalanden om att det bara är de som inte sköter sig som behöver vara oroliga, saknade alltså helt koppling till verkligheten och användes snarare för att försöka tona ner allvaret i förslagets konsekvenser.
- 2) Under vintern 2026 gjorde Migrationsministern Johan Forsell flera uttalanden om att han var stolt över att regeringen ökat antalet tvångsutvisningar av svensksomalier. Forsell hävdade upprepade gånger att det var kriminella personer som utvisades, även när han försvarade Sveriges biståndsoverenskommelse med Somalia, som har kritiserats med anledning av korruptionsanklagelser kopplade till landets premiärminister. När tidningen Dagens Arena granskade situationen såg man att påståendena om de utvisade svensksomaliernas kriminalitet helt saknade verklighetsförankring. Två svensksomaliska pappor som tidningen intervjuat i förvar beskriver att migrationsministerns uttalande gjorde att omgivningen antog att de var kriminella trots att så inte var fallet. Papporna beskriver också att de med största sannolikhet kommer att förbli åtskilda från sina barn om de utvisas,

och att utvisningen inte tar hänsyn till deras barns situation. Återigen användes uttalande om kriminalitet alltså för att legitimera en repressiv migrationspolitik.

Det är värt att nämna att Sverige också har skyldigheter enligt principen om *non-refoulement* att inte utvisa personer som begått brott om de riskerar förföljelse i sitt hemland. Det är också denna princip som migrationsministern Johan Forsell verkat för att försvaga på EU-nivå.

I slutändan vet vi att lagstiftning som genomförts med motiveringen att den är nödvändig för att komma åt kriminalitet gång på gång drabbat även den som gjort "alla rätt" för sig. Att personer som inte har något som helst koppling till kriminalitet också drabbas är inget som bara råkat blir fel på vägen. Ansvariga partier har varnats om detta, men har helt enkelt inte sett det som ett tillräckligt stort problem eftersom konsekvenserna drabbar samma grupper som man verkat för att misstänkliggöra.

Sverige behöver humanitära skäl som går att nå upp till

Humanitära skäl är en tillståndsgrund som innebär att en person som söker asyl kan få uppehållstillstånd även om personen inte bedöms vara flykting eller alternativt skyddsbehövande. Humanitära skäl är tänkt att fungera som en sorts säkerhetsventil för att utvisningar inte ska ske vid omänskliga situationer. Historiskt sett har humanitära skäl kunnat användas för barn med stark anknytning till Sverige, kvinnor som lämnat en våldsam man som de kommit som anhöriga till, och personer med allvarliga sjukdomar som inte kunnat behandlas i hemlandet. Möjligheten att beviljas uppehållstillstånd enligt humanitära skäl har varit starkt begränsad under lång tid, men försvårats ytterligare de senaste åren. 2023 tog Tidöregeringen exempelvis bort möjligheten till att få uppehållstillstånd utifrån *särskilt ömmande omständigheter*, vilket var det lägre kravet för humanitära skäl. Kvar blev *synnerligen ömmande omständigheter* vilket är ett mycket högre ställt krav. Som följd är det otroligt svårt att beviljas uppehållstillstånd utifrån humanitära skäl idag.

Vi är många som förfasas över att Sverige idag utvisar barn och ungdomar som vuxit upp i Sverige, vuxna som levt många långa år här, äldre sjuka personer och till och med bebisar. Det faktum att de här fallen inte anses tillräckliga för att uppfylla kraven om särskilt ömmande omständigheter visar hur otillräcklig dagens lagstiftning är. Om inte bebisar, tonårsutvisade ungdomar eller sjuka äldre anses ha tillräckliga skäl, vilka ska då anses ha det? Humanitära skäl i form av ömmande skäl är det lagstiftningsverktyg som faktiskt kan utformas och användas för att förhindra inhumana utvisningar, om den politiska viljan bara finns. För att fylla den funktionen måste dock bestämmelsen vara utformad så att det faktiskt går att nå upp till kraven.

Vi vill inte ha en svensk motsvarighet till ICE

När kontrollåtgärder trappas upp genom fler ingripanden, frihetsberövanden och snabbare utvisningar riskerar människor att reduceras till säkerhetsproblem istället för att ses som individer med rättigheter. Erfarenheterna från USA:s migrationspolis ICE visar tydligt vad som kan hända: hårdare metoder skapar rädsla, misstro och ett samhälle där människor inte längre vågar lita på myndigheter. Det slår direkt mot integrationen och urholkar den sociala sammanhållningen.

Även om amerikansk politik inte kan överföras direkt på svensk kontext ser vi flera liknande oroväckande utvecklingar både i Sverige och i Europa. EU har nyligen röstat igenom en ny återvändandeförordning som kraftigt utökar kontroll, förvar och utvisningar. En central del av förordningen är att medlemsländerna åläggs att lokalisera personer utan uppehållstillstånd. I praktiken kan dessa åtgärder innebära att polisen i än högre grad genomför razzior i privata hem, arbetsplatser eller offentliga miljöer utan domstolsbeslut för att leta efter papperslösa, vilket riskerar att göra vardagliga miljöer och offentliga institutioner till verktyg för migrationskontroll på ett sätt som liknar USA:s ICE. Erfarenheter därifrån visar att en sådan utveckling får allvarliga konsekvenser. Rädslan för att bli rapporterad eller gripen leder till att papperslösa personer undviker att söka grundläggande vård, vilket i sin tur riskerar att skapa en folkhälsokris.

Samtidigt ökar användningen av övervakningsteknik, insamling och delning av stora mängder persondata mellan myndigheter för att följa människors rörelser. Risker är ett allt mer övervakande samhälle där migranter och rasifierade grupper blir föremål för kontroll. Denna utveckling påverkar även Sverige, där vi redan ser en rörelse mot mer integritetskränkande åtgärder, exempelvis att polisen får rätt att införa säkerhetszoner och visitera människor utan konkret misstanke. Eftersom att angiverilagen röstades igenom i början av sommaren kommer 6 myndigheter dessutom vara skyldiga att lämna ut sekretessbelagd information och rapportera när papperslösa personer söker hjälp framöver. Det kommer få allvarliga konsekvenser i och med att människor som redan är utsatta riskerar att dra sig undan av rädsla för att bli upptäckta. Särskilt hårt riskerar födande kvinnor att drabbas. Trots att sjukvården undantogs från anmälningsskyldigheten riskerar kvinnor som föder på sjukhus nämligen att bli angivna av att barnmorskan rapporterar in det nyfödda barnets födelse till Skatteverket.

Ett demokratiskt samhälle måste säkerställa att myndigheters befogenheter balanseras av rättssäkerhet och respekt för individens rättigheter. Annars riskerar vi att skapa ett samhälle där människor lever i rädsla – inte i trygghet.

5. Analys av riksdagspartiernas migrationspolitik

Inför valet i höst har FARR ställt tio frågor till riksdagspartiernas migrationspolitiska talespersoner. Nedan följer partiernas svar samt våra analyser av dem. Vissa av svaren och analyserna finns redan uppe på våra sociala medier, och de som inte gör det än kommer snart att läggas upp där.

5.1 Sverigedemokraterna

Ska Sverige ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel vid första beslut?

Nej. Permanenta uppehållstillstånd har varit en starkt bidragande orsak till att integrationen fungerar mycket dåligt.

Ska Sverige verka för begränsningar av rättigheterna i flyktingkonventionen?

Ja. FN:s konvention om flyktingars rättsliga ställning är inte anpassad för den moderna världen. Asylresor har idag blivit en industri som administreras av organiserade kriminella nätverk. De rättigheter som kommer från konventionen har blivit en handelsvara och brottsverktyg.

Ska asylsökande ha rätt till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen?

Nej. Som huvudregel får ingen biträde i förvaltningsrättsliga ärenden. Från den sökandes sida är saken dessutom väldigt enkel, han behöver bara berätta vad som hänt. Inget biträde är nödvändigt.

Ska Sverige enligt återvändandeförordningen tillåta återvändandecenter utanför EU?

Ja. Som princip ska ingen få en fördel av att vägra följa svensk lag eller myndighetsbeslut. Av den anledningen ska personer som vägrar återvända hem (och som inte kan verkställas) i stället sändas till ett annat tredjeland.

Är Sveriges asylprocess tillräckligt rättssäker idag?

Ja. Asylprocessen är extremt generös, inte minst med tanke på den omfattande rätten till överprövning och rättsligt biträde.

Ska Utlänningslagen trumfa Lag 2018:1197 (Barnkonventionen)?

Enligt principen om att lex specialis har företräde. Detta framgår dessutom av utredningen bakom lagen som implementerade barnkonventionen.

Ska det vara möjligt för ett barn att klaga till barnrättskommittén i FN om den upplever att dennes rättigheter har kränkts i Sverige?

Ja. Finns ingen anledning att begränsa detta.

Hur ser ni på Sveriges roll i att arbeta fredsskapande, demokratistärkande, och förebyggande gällande klimatförändringar, för att minska antalet människor på flykt?

Sverigedemokraterna

Flyktingskapet tar sikte på situationer då en person riskerar skyddsgrundande behandling i sitt hemland. Att hemlandet inte är en demokrati eller är utsatt för klimatförändringar är inte ett skäl att flytta till Sverige. Vårt bistånd är ett av världens mest generösa, vi gör mer än vad som kan begäras på det här området.

Vilka satsningar gör ni som, enligt er, är mest betydande för integrationen, dvs. inkludering av invandrade; flyktingar och migranter?

1. Kvalificering till välfärden för att förhindra att människor fastnar i bidragsberoende 2. Minskar antalet asylsökande för att minska integrationsbördan 3. Skärpta krav för medborgarskap som språkkrav och krav på egen inkomst.

EU:s handlingsplan på området antirasism berör inte migration eller migrationslagstiftning. Vad tänker ni om det?

Kan jag komplettera detta? Inte samma politikområde (Ludvig).

Not: FARR fick igen mer återkoppling.

FARR:s analys av Sverigedemokraternas svar:

Sverigedemokraterna är ett parti sprunget ur vit makt-rörelsen, och det är ett parti präglad av hets mot folkgrupp, rasism, inkompetens och nationalism. När EXPO gjorde en genomgång av polisanmälningar om misstänkt hets mot folkgrupp visade det sig att minst fem personer som kandiderar för Sverigedemokraterna i höstens val har anmälts. Hetsen riktas mot muslimer och människor från Mellanöstern. Islamofobin är en av grundpelarna i partiet, som genomsyras av rasistiska föreställningar av, framförallt, män från Mellanöstern, Afrika och södra Centralasien. SD anhängare uttrycker ofta att muslimska kvinnor är förtryckta och ska räddas genom att befrias från slöjan.

Att analysera Sverigedemokraternas migrationspolitik är att säga *what you see is what you get*. Ett parti som i valet 2022 lanserade "återvandringståget till Kabul" bedriver ingen falsk marknadsföring – till skillnad från andra partier, de säger vad de vill. Deras EU-parlamentariker (Charlie Weimers) fick gåshud när parlamentet sjöng i kör "Send them back!" efter att man röstat igenom rättslösa återvändande hubbar utanför EU. Så låter fascismen 2026.

Svaren i enkäten präglas också av ett starkt kunskaps och forskningsförakt, vilket är en tydlig ideologisk markör för SD:s politik.

När det gäller bistånd och utvecklingsarbete uttrycktes det att man först vill hjälpa på plats istället för i Sverige, men nu vill man inte hjälpa alls. På frågan om biståndet i [DN](#) (2026-05-27) säger Oscar

Sjöstedt (SD:s tilltänkta finansminister); "I teorin kan det skäras ner till noll. Jag vill se en framtid där vi lägger ner Sida." I samma intervju vill man bli tuffare mot satsningar på en grön omställning. En försvagad demokrati, jämlikhet och jämställdhet, och ökade klimatförändringar kommer dock skapa fler människor på flykt.

Om man skulle sammanfatta SD:s migrationspolitik med ett par meningar skulle det vara att: Alla människor är olika värda, arbete ger viss frihet, och assimilering är den enda vägen till att möjligen som utrikesfödd "bli svensk".

5.2 Kristdemokraterna

Ska Sverige ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel vid första beslut?

Nej. Kristdemokraterna menar att tillfälliga uppehållstillstånd ska vara huvudregel vid första beslut.

Ska Sverige verka för begränsningar av rättigheterna i flyktingkonventionen?

Nej, KD värnar asylrätten.

Ska asylsökande ha rätt till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen?

Ja, men i minskad omfattning jämfört idag

Ska Sverige enligt återvändandeförordningen tillåta återvändandecenter utanför EU? Ja (svaret motiveras inte)

Är Sveriges asylprocess tillräckligt rättssäker idag?

Nej. Sverige har en av världens mest rättssäkra asylprocess. Men ett område där den brister och behöver bli bättre är hanteringen av konvertitärenden.

Ska Utlänningslagen trumfa Lag 2018:1197 (Barnkonventionen)?

Nej, det är viktigt för KD att Barnkonventionen idag är lag i Sverige.

Ska det vara möjligt för ett barn att klaga till barnrättskommittén i FN om den upplever att dennes rättigheter har kränkts i Sverige?

Nej. KD anser att överklagandeprocess sker inom det svenska rättsväsendet

Hur ser ni på Sveriges roll i att arbeta fredsskapande, demokratistärkande, och förebyggande gällande klimatförändringar, för att minska antalet människor på flykt?

Sverige bör verka genom de organ som finns för mellanstatligt samarbete för att de mål som sätts upp i klimatöverenskommelser blir genomförda för att motverka stora klimatförändringar.

Vilka satsningar gör ni som, enligt er, är mest betydande för integrationen, dvs. inkludering av invandrade; flyktingar och migranter?

Ett stort arbete pågår för att migranter lättare ska kunna gå från arbetslöshet och utanförskap till arbete och sysselsättning. Med tydliga krav på språk, kunskap om vårt samhälle samt motivation till egen försörjning främjas individernas integrering i vårt samhälle

EU:s handlingsplan på området antirasism berör inte migration eller migrationslagstiftning. Vad tänker ni om det?

Den antirasism som sker i olika former i vårt land och i Europa måste bemötas kraftfullt och därför är det positivt med den handlingsplan som tagits fram inom EU. KD ser för tillfället inte någon anledning av att integrera migration eller migrations lagstiftning i denna plan

FARR:s analys av Kristdemokraternas svar:

Kristdemokraterna säger att de “värnar asylrätten”, men när vi granskar deras politik visar sig påståendet inte stämma i praktiken. Exempelvis:

- I vår granskning av lagförslag från pågående mandatperiod har KD röstat för samtliga begränsningar av asylrätten.
- KD har varit drivande i utmönstringen av PUT, trots att både forskning och regeringens egna utredningar visar att TUT bidrar till instabilitet och hindrar integration. Folk vågar inte satsa på sin framtid i Sverige om man inte vet om man får stanna.

KD anser att asylprocessen är relativt rättssäker, vilket återigen går i strid med både forskning och regeringens egen utredning. Det är positivt att KD ser brister i hanteringen av konvertitärenden, men processen behöver vara rättssäker för alla.

Mycket av KD:s kommunikation handlar om familjevården, och man menar att det “är viktigt” att barnkonventionen är lag i Sverige. Samtidigt driver KD gång på gång igenom lagstiftning som går emot detta, exempelvis:

- Utökade mottagande- och återvändandecenter där barns rättigheter kränks
- Kvalificering till välfärden och bidragstak som Rädda Barnen, BRIS, Svenska Kyrkan m.fl. menar kommer att förvärra barnfattigdomen i Sverige.

Partiet vill inte heller möjliggöra klagomål till FN:s barnrättskommitté. KD agerar genomgående för att begränsa asylrätten, förvärra rättssäkerheten och göra barns uppväxter tuffare, helt i strid med forskning om vad som hjälper integration.

5.3 Moderaterna

Ska Sverige ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel vid första beslut?

Nej. Det permanenta uppehållstillståndet har skapat ett slags mellanläge där en person kan vara här permanent men utan att för den delen vara integrerad. Vi anser att den som är här med skyddsskäl ska vara här så länge det finns ett behov eller uppfyller kraven för att beviljas ett svenskt medborgarskap.

Ska Sverige verka för begränsningar av rättigheterna i flyktingkonventionen?

Ja. Moderaterna vill inte begränsa rätten till skydd, däremot är det viktigt att personer som begår grova brott kan utvisas även om de är flyktingar. Det är orimligt att Sverige skulle bli en fristad för t.ex. våldtäktsmän bara för att de är flyktingar enligt konventionen. Moderaterna och regeringen vill därför ändra hur flyktingkonventionens tillämpas.

Ska asylsökande ha rätt till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen?

Ja. Den som söker asyl har rätt till en rättssäker prövning, bland annat genom att få hjälp av ett juridiskt biträde. Regeringen har skärpt kraven för vem som kan ta uppdrag som rättsligt biträde i asylärenden för att säkerställa att biträde har rätt kompetens och därmed kan ge ett adekvat stöd.

Ska Sverige enligt återvändandeförordningen tillåta återvändandecenter utanför EU?

Ja. Att inrätta återvändandecenter kommer möjliggöra att personer som till exempel har begått brott och som inte vill återvända till sina hemländer ändå kan utvisas. Ett nej måste vara ett nej.

Är Sveriges asylprocess tillräckligt rättssäker idag?

Ja. Sverige har ett av världens mest rättssäkra system där en självständig myndighet fattar beslut. Den som inte är nöjd med Migrationsverkets beslut kan också överklaga det till domstol. Det är bra att vi har ett system där det ytterst är domstolarna som bedömer vem som har grund för uppehållstillstånd eller inte.

Ska Utlänningslagen trumfa Lag 2018:1197 (Barnkonventionen)?

Ja. Redan i dag framgår det att det i varje ärende som berör ett barn ska barnets bästa beaktas. Att vara barn är i sig inte en grund för uppehållstillstånd, men det är en del i en helhetsbedömning. Vi föreslår inga förändringar från dagens ordning.

Ska det vara möjligt för ett barn att klaga till barnrättskommittén i FN om den upplever att dennes rättigheter har kränkts i Sverige?

Nej. Det är inte en fråga vi driver aktivt.

Hur ser ni på Sveriges roll i att arbeta fredsskapande, demokratistärkande, och förebyggande gällande klimatförändringar, för att minska antalet människor på flykt?

Moderaterna har lagt om svensk biståndspolitik med tydligare fokus på bland annat fredsskapande och demokratistärkande åtgärder samt svenskt klimatbistånd. Genom den globala strategin för migration finns också ett mycket tydligt fokus på att arbeta med orsakerna till irreguljär migration.

Vilka satsningar gör ni som, enligt er, är mest betydande för integrationen, dvs. inkludering av invandrade; flyktingar och migranter?

Att fler ska lära sig svenska, skaffa ett arbete, lära sig om det svenska samhället och bli självförsörjande tror vi är en grundförutsättning för att vi ska kunna lyckas med integrationen. Vi stärker drivkrafterna och incitamenten för fler att fullt ut bli en del av det svenska samhället genom att bland annat tydliggöra den enskildes ansvar att anstränga sig. Från Moderaternas håll vill vi bland annat införa ett Sverigekontrakt för att tydliggöra vilka förväntningar vi har på den som kommer hit, men också vilka möjligheter som finns här.

EU:s handlingsplan på området antirasism berör inte migration eller migrationslagstiftning. Vad tänker ni om det?

Moderaterna anser att EU:s handlingsplan om antirasism bör fokusera på det nuvarande uppdraget.

FARR:s analys av Moderaternas svar:

M:s migrationspolitik saknar grund och urholkar rättssäkerhet, barns rättigheter och skyddet för människor på flykt.

- **M vill göra PUT kravbaserade**, trots att det saknas forskning som visar att det leder till bättre integration. Vägen till PUT ska enligt M gå via svenskt medborgarskap, vilket inte ens alla har möjlighet att söka. Även personer som fått uppehållstillstånd av skyddsskäl ska kunna förlora rätten att stanna.
- **M väljer en snäv linje där asylskäl underordnas brottslighet**, vilket kan innebära att människor utvisas till länder med dödsstraff. I frågan om juridiskt biträde har deras linje dessutom förskjutits mot EU:s miniminivå: t.ex. endast två timmars rådgivning inför asylintervju och begränsad tillgång till handlingar. Dessutom röstade de nyligen för att ta bort offentligt biträde vilket allvarligt underminerar rättssäkerheten.
- **Konsekvenserna av M:s politik är särskilt allvarliga ur ett barnrättsperspektiv.** Forskning visar att barns egna asylskäl ofta förbises, samtidigt som barn tvingas bo på återvändandecenter som inte är anpassade efter deras behov.
- **Rasismens roll ignoreras** och det är allvarligt att M undviker frågan om hur EU:s arbete mot rasism ska kopplas till migration. Rasism är i dag normaliserad i många delar av Europa,

även bland politiska ledare. FARR riktar också stark kritik mot M:s politik som begränsar möjligheten att söka skydd, minskar biståndet och nedprioriterar klimatarbetet.

5.4 Liberalerna

Ska Sverige ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel vid första beslut?

Nej. Liberalerna anser att tillfälliga uppehållstillstånd fortsatt ska vara huvudregel. Den som kommer till Sverige ska i första hand etablera sig, lära sig svenska, arbeta och bli en del av samhället – och därefter bli svensk medborgare. Däremot motsätter vi oss att permanenta uppehållstillstånd som redan beviljats ska rivas upp i efterhand.

Ska Sverige verka för begränsningar av rättigheterna i flyktingkonventionen?

Nej. Skyddet i flyktingkonventionen är centralt, men det behöver tydliggöras så att grova sexualbrott alltid betraktas som synnerligen grova brott och därmed kan leda till utvisning, även för den som har flyktingstatus.

Ska asylsökande ha rätt till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen?

Ja. Den enskildes rättigheter i mötet med staten ska värnas. Tillgång till juridiskt biträde är en viktig del av en rättssäker asylprocess och bidrar till att beslut fattas på korrekt grund. Samtidigt behöver systemet vara effektivt och resurser användas ansvarsfullt. I regeringsarbetet verkar vi därför för en ordning som både säkerställer rättssäkerhet och upprätthåller en välfungerande och hållbar process.

Ska Sverige enligt *återvändandeförordningen* tillåta återvändandecenter utanför EU?

Ja. Liberalerna har inte tagit ställning för ett generellt införande av återvändandecenter utanför EU, men har heller inte motsatt sig att sådana lösningar prövas inom ramen för EU-samarbetet. Rättssäkerhet och mänskliga rättigheter behöver alltid säkerställas. Om återvändandecenter ska kunna användas måste de uppfylla höga krav på rättslig prövning, tillsyn och värdig behandling.

Är Sveriges asylprocess tillräckligt rättssäker idag?

Ja. I stort ja, men det finns förbättringspotential. Det är viktigt för Liberalerna att asylprocessen är rättssäker och har en hög legitimitet. Migrationsverkets behöver säkerställa enhetlighet och rättssäkerhet i ärenden som rör asylsökande.

Ska Utlänningslagen trumfa Lag 2018:1197 (Barnkonventionen)?

Ja. Utlänningslagen är den lag som reglerar rätten att vistas i Sverige och ska vara styrande i migrationsärenden. Samtidigt är Barnkonventionen svensk lag och ska beaktas vid tillämpningen av

Utlänningslagen i ärenden som berör barn. Liberalerna värnar en reglerad och rättssäker migrationspolitik där lagstiftningen är tydlig och besluten kan upprätthållas. Inom ramen för detta ska barns situation alltid prövas noggrant. Det måste finnas utrymme att undvika orimliga konsekvenser för barn i särskilt utsatta situationer.

Ska det vara möjligt för ett barn att klaga till barnrättskommittén i FN om den upplever att dennes rättigheter har kränkts i Sverige?

Ja. Barns rättigheter ska tas tillvara i alla beslut som rör dem. Liberalerna har varit drivande i att göra Barnkonventionen till svensk lag och vill stärka barns rättssäkerhet ytterligare. Sverige bör därför ratificera det tredje tilläggsprotokollet, så att barn som får sina rättigheter kränkta har en möjlighet att vända sig vidare när nationella rättsmedel inte räcker. Det stärker rättssäkerheten och barns ställning.

Hur ser ni på Sveriges roll i att arbeta fredsskapande, demokratistärkande, och förebyggande gällande klimatförändringar, för att minska antalet människor på flykt?

Sverige ska bidra till att minska orsakerna till att människor tvingas fly. Biståndet ska fokusera på demokrati, mänskliga rättigheter och effektiva klimatinsatser. Människor tvingas fly på grund av krig, förtryck och klimatförändringar, därför är stöd till demokratikämpar centralt. Klimatpolitiken ska vara effektiv och utsläpp minska där det ger störst effekt, med fördjupat samarbete inom EU. Internationellt vill vi stärka den regelbaserade ordningen och reformera FN:s säkerhetsråd och FN:s råd för mänskliga rättigheter så att stater som bryter mot mänskliga rättigheter inte kan blockera arbetet.

Vilka satsningar gör ni som, enligt er, är mest betydande för integrationen, dvs. inkludering av invandrare; flyktingar och migranter?

För Liberalerna börjar integrationen i skolan. En studentmössa i garderoben är det bästa vaccinet mot utanförskap. Därför prioriterar vi att återupprätta skolan som en plats för kunskap, studiero och höga förväntningar. Under mandatperioden har vi påbörjat viktiga reformer för att stärka undervisningen och ge fler elever möjlighet att nå sin fulla potential. Men integration handlar också om vägen vidare. Arbete, egen försörjning och goda kunskaper i svenska språket är avgörande för att bli en del av samhället. Därför driver vi en politik som kombinerar tydliga krav med goda möjligheter – där fler lär sig svenska, kommer i arbete och kan bygga ett eget liv i Sverige.

EU:s handlingsplan på området antirasism berör inte migration eller migrationslagstiftning. Vad tänker ni om det?

All form av rasism måste bekämpas, oavsett var den uppstår. Eftersom migranter i praktiken ofta tillhör de grupper som är mest utsatta för diskriminering och rasistiska uttryck i samhället är det viktigt att arbetet mot rasism som riktas mot migranter inte tappas bort,

utan tvärtom stärks och integreras i både nationell politik och EU:s samlade arbete. EU:s strategier och handlingsplaner spelar en viktig roll, men det är i medlemsländerna som förändringen i praktiken måste ske. Därför behövs konkreta åtgärder så att arbetet mot rasism faktiskt gör skillnad i människors vardag i hela EU.

FARR:s analys av Liberalernas svar:

Liberalerna har gått från att vara ett parti som relativt tydligt stod upp för asylrätten – särskilt jämfört med M och SD – till att i dag driva och rösta för fler begränsningar. Tre teman präglar deras politik: krav, rättsosäkerhet och inkonsekvens.

- L vill ha tillfälliga uppehållstillstånd som regel. Bara svenskt medborgarskap ger möjlighet att stanna permanent i Sverige.
- L säger att de försvarar offentligt biträde och rättssäker asylprövning, samtidigt röstar partiet för att kraftigt begränsa det.
- Liberalernas EU-parlamentariker Karin Karlsbro valde att rösta nej och därmed emot sin partigrupp i omröstningen om återvändandehubbar, som gick igenom i parlamentet den 17 juni och innebär att man kommer att placera migranter, inklusive barn, som fått avslag på sin asylansökan i tredjeländer i väntan på att utvisningen till hemlandet kan verkställas.
- L menar att man stödjer EU:s antirasistiska arbete, samtidigt samarbetar man med regeringens stödparti Sverigedemokraterna, ett parti vars strukturella grund bygger på främlingsfientlighet, islamofobi och nationalism.
- L vill bevara asylrätten. Samtidigt kopplar man den till ökade krav och fler möjligheter att inskränka rättigheter för flyktingar generellt, exempelvis gällande anhöriginvandring och medborgarskap.

Liberalernas hållning utmärks ofta av en stor skillnad mellan ord och handling. Den politiska linjen präglas av inkonsekvens. Forskning visar att tillfälliga uppehållstillstånd inte ökar människors möjlighet till god integration, tvärtom menar kritiker att osäkerheten som följer kan vara skadlig för individens möjligheter till eget ansvar för långsiktig etablering som L efterfrågar. Återvändandecenter utanför EU skapar slutna system och rättsosäkra asylprövningar. Att söka asyl är en grundläggande rättighet till liv och överlevnad, den ska inte inramas i ett repressivt krav på motprestation.

5.5 Centerpartiet

Ska Sverige ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel vid första beslut?

Nej. Centerpartiet anser att tillfälliga uppehållstillstånd ska vara huvudregel när man kommer hit. Vi vill dock att det ska vara möjligt att få permanent uppehållstillstånd när man söker om fortsatt uppehållstillstånd.

Ska Sverige verka för begränsningar av rättigheterna i flyktingkonventionen?

Nej. Centerpartiet vill inte verka för några rättighetsbegränsningar i flyktingkonventionen, tvärtom vill vi stärka barns rätt i asylprocessen.

Ska asylsökande ha rätt till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen?

Ja. Det är viktigt att individens rättigheter garanteras och att asylprocessen är rättssäker och då är rätten till juridiskt biträde avgörande. Centerpartiet är kritiska till regeringens förslag att begränsa rätten till offentligt finansierad juridiskt biträde.

Ska Sverige enligt återvändandeförordningen tillåta återvändandecenter utanför EU?

Nej. Vi accepterar återvändarcenter inom EU eftersom det säkerställer att mänskliga rättigheter respekteras. Av samma skäl är vi emot att ha återvändarcenter utanför EU.

Är Sveriges asylprocess tillräckligt rättssäker idag?

Nej. Det finns mycket att förbättra, inte minst för att säkra barnens rättigheter. Handläggningstiderna behöver också kraftigt förkortas för att säkerställa att inga hamnar i rättslig limbo.

Ska Utlänningslagen trumfa Lag 2018:1197 (Barnkonventionen)?

Nej. Båda lagarna gäller i Sverige och har samma status. De kompletterar varandra.

Ska det vara möjligt för ett barn att klaga till barnrättskommittén i FN om den upplever att dennes rättigheter har kränkts i Sverige?

Ja, det är hög tid att stärka barnets röst, precis som barnkonventionen säger. Barn ska alltid höras i processen och om deras rättigheter kränks och perspektiv inte tillgodoses ska man kunna klaga till barnrättskommittén i FN. Centerpartiet vill därför att Sverige skyndsamt ratificerar det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande, vilket skulle göra detta möjligt. För att ytterligare stärka barns klagorätt anser vi att Barnombudsmannen ska få befogenhet att driva enskilda ärenden, vilket skulle ge barn och unga som fått sina rättigheter kränkta möjlighet till upprättelse.

Hur ser ni på Sveriges roll i att arbeta fredsskapande, demokratistärkande, och förebyggande gällande klimatförändringar, för att minska antalet människor på flykt?

Sverige har en viktig roll globalt och vi ska ha ett strategiskt och generöst bistånd som angriper grundorsakerna till fattigdom, förtryck och konflikt. Insatser för bland annat utbildning och klimatrelaterade aktiviteter är helt avgörande för att skapa stabila samhällen och minska konflikter.

Svenskt bistånd ska bidra till att förbättra samhällen och människors livschanser och livsvillkor. Det kommer också att minska antalet människor på flykt.

Vilka satsningar gör ni som, enligt er, är mest betydande för integrationen, dvs. inkludering av invandrare; flyktingar och migranter?

Vi tror att en kombination av tydliga krav och riktiga förutsättningar är den bästa vägen till integration. Vi behöver satsa mer på svenska språket, sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och engagera civilsamhället mer i integrationsprocessen. Vi har bland annat föreslagit att SFI ersätts med jobbsvenska för att få en tydligare koppling till arbetsmarknaden. Vi tycker samtidigt det är rimligt med krav på svenskkunskaper för medborgarskap samt att villkora vissa ersättningar om man inte deltar i jobbsvenska eller tar de jobb som finns.

EU:s handlingsplan på området antirasism berör inte migration eller migrationslagstiftning. Vad tänker ni om det?

Till viss del finns det referenser till migration som är utsatta för rasism i strategin, till exempel att invandrarkvinnor ofta har mycket sämre tillgång till sjukvård och hälsosystemet. Vi hade absolut velat se mer, men anser att det ändå är en bra grund för fortsatt arbete i fråga.

FARR:s analys av Centerpartiets svar:

C har under pågående mandatperiod stått upp för rätten till offentligt biträde samt varit starka kritiker av tonårsutvisningarna och den bristande rättssäkerheten inom asylsystemet. Ändå har man (med reservationer) släppt igenom lagförslag som går emot detta:

- C har varit starkt kritiska till att regeringen gått längre än vad EU kräver i implementeringen av den nya asylpakten. Ändå röstade man ja (med reservation).
- C har framfört hur systemet av tillfälliga uppehållstillstånd (TUT) gör att människor behöver "trippa på tå i osäkerhet". Samtidigt förespråkar man själva TUT, om än med något längre tidsperiod.
- C röstade för lagpaketet som innehöll den s.k. angiverilagen (med reservation). Dagen efter "garanterar" man att lagen ska tas bort om partiet "har någonting att säga till om" efter valet.
- C prioriterar Barnkonventionen och ratificeringar av viktiga tillägg. Gott så - samtidigt har man släppt igenom ovan nämnda lagförslag, som på flera punkter kritiserats för att de riskerar att bryta mot just Barnkonventionen.
- C förespråkar riktiga förutsättningar för att bygga sitt liv i Sverige. Samtidigt vill man ta bort SFI, ett helt nödvändigt steg för de nyanlända som saknar skolbakgrund.

Centerpartiets kritik om att det är inhumant att utvisa den som arbetar och försörjer sig är rätt i sak. Men fokuset på att bara “den som gör rätt för sig” ska ha rätt att stanna går emot asylrättens grundläggande principer. Asyl är ett skydd mot förföljelse, inte en belöning för skötsamhet.

5.6 Socialdemokraterna

Ska Sverige ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel vid första beslut?

Nej. Vi ska inte återgå till en ordning med permanenta uppehållstillstånd (PUT) som huvudregel. De som beviljas uppehållstillstånd ska istället få tidsbegränsade uppehållstillstånd. Däremot menar vi att det är orimligt att redan beviljade PUT återkallas utan prövning.

Ska Sverige verka för begränsningar av rättigheterna i flyktingkonventionen?

Nej. Vi står bakom FN:s flyktingkonvention.

Ska asylsökande ha rätt till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen?

Ja. Det är viktigt att prövningen av asylansökningar sker rättssäkert och att det finns möjlighet till juridiskt stöd.

Ska Sverige enligt *återvändandeförordningen* tillåta återvändandecenter utanför EU?

Ja. Förtroendet för migrationspolitiken och det svenska mottagandet är beroende av att de som får skydd i Sverige ska stanna och bli en del av samhället och de som får ett avslag ska lämna landet. Vi står bakom EU:s asyl- och migrationspakt.

Är Sveriges asylprocess tillräckligt rättssäker idag?

Ja. (svaret motiveras inte).

Ska Utlänningslagen trumfa Lag 2018:1197 (Barnkonventionen)?

Nej. Barnkonventionen som införlivades i svensk lag 2020 gäller all lagstiftning. Barnperspektivet ska vara integrerat i asylprocessen och i all hantering av migrationsärenden.

Ska det vara möjligt för ett barn att klaga till barnrättskommittén i FN om den upplever att dennes rättigheter har kränkts i Sverige?

Ja. Den S-ledda regeringen tog initiativ till en utredning att utreda hur ett införande av denna möjlighet skulle kunna genomföras i svensk lagstiftning. Den utredningen lämnade sitt slutbetänkande 2023. Den nuvarande regeringen har valt att inte ta utredningens förslag vidare. Vilket vi är kritiska till.

Hur ser ni på Sveriges roll i att arbeta fredsskapande, demokratistärkande, och förebyggande gällande klimatförändringar, för att minska antalet människor på flykt?

Sverige ska vara ledande i det globala arbetet för klimatomställning, i Agenda 2030-arbetet och Parisavtalets genomförande. Biståndet till klimatanpassning ska prioriteras och resurser ska gå till de mest sårbara och fattiga länderna. Klimat och säkerhet måste kopplas samman med insatser för att förebygga konflikter och bygga hållbar fred och motståndskraftiga samhällen. Investeringarna i detta ökar samhällens anpassningsförmåga och motståndskraft och minskar samtidigt osäkerhet. Klimatbiståndet måste bidra till att minska fattigdom, jämlikhet och stärka motståndskraften hos utsatta grupper, utan att öka deras skuldbörda. Klimatbiståndet via FN ska stärkas, exempelvis via Gröna klimatfonden och fonden för klimatrelaterade skador och förluster.

Vilka satsningar gör ni som, enligt er, är mest betydande för integrationen, dvs. inkludering av invandrade; flyktingar och migranter?

Det handlar om tre saker: att säkerställa att alla lär sig svenska, ökade insatser för fler i jobb och att bryta boendesegregationen. Alla ska få stöd och ta sitt ansvar för att rusta sig med kunskaper för att hitta en plats i samhället och på arbetsmarknaden. Vi vill se obligatoriska etableringsfrämjande insatser så som samhällsinformation och språkundervisning tidigt. EBO ska avskaffas.

EU:s handlingsplan på området antirasism berör inte migration eller migrationslagstiftning. Vad tänker ni om det?

Vi har inga synpunkter på hur EU:s handlingsplan har utformats.

FARR:s analys av Socialdemokraternas svar:

Socialdemokraterna är högst ansvariga för att ha initierat flera av de lagändringar som idag ger förödande konsekvenser. Partiet stoltserar med att det var S som införde tillfälliga uppehållstillstånd (TUT) istället för permanenta (PUT). Detta trots att det är tydligt att övergången till TUT har fått katastrofala konsekvenser, bland annat sett till tonårsutvisningarna.

S var också med att lägga fram idén om att svenskt bistånd borde villkoras av samarbete vid deportationer. Detta har lett till flera fall av svenskt samröre med diktaturer. Detta nämns över huvud taget inte i S svar om bistånd.

Att ett parti sprunget ur arbetarrörelsen varit drivande i att införa ett lönekrav som satt den svenska lönesättningsmodellen ur spel visar att S är villiga att överge sin värdegrund för en stram migrationspolitik. S stöd för lönekrav för arbetstillstånd och medborgarskap är också exempel på åtgärder som slår hårdast mot människor inom lågavlönade yrken, som arbetar deltid eller som av olika skäl inte kan arbeta - alltså grupper som S traditionellt borde värna om. Detta utelämnas helt i partiets svar om integrationspolitik där man pratar om stöd och ansvar.

S har motsatt sig avskaffandet av offentligt biträde, kvalificering till välfärden och återkallande av PUT, men har i övrigt röstat nästan identiskt med regeringen. Sett till migrationspolitik är det alltså en marginell skillnad mellan att rösta på Socialdemokraterna eller något av Tidöpartierna.

5.7 Miljöpartiet

Ska Sverige ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel vid första beslut?

Ja Miljöpartiet vill att permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregel. För många är det först vid det permanenta uppehållstillståndet man kan känna sig trygg och avsluta flykten. Det är en förutsättning för verklig etablering och integration, eftersom det är först då människor kan planera för ett liv här. Dagens reglering med korta, tillfälliga uppehållstillstånd bidrar till otrygghet och psykisk ohälsa och att människor inte vågar investera i sin framtid genom att t.ex. komplettera sin utbildning.

Ska Sverige verka för begränsningar av rättigheterna i flyktingkonventionen?

Nej. Asylrätten måste värnas. Om vi börjar tumma på grundläggande principer om t.ex. non-refoulement riskerar vi ett sluttande plan där det okränkbara människovärdet inte längre kan upprätthållas. Miljöpartiet står upp för en human och rättssäker migrationspolitik. Det är och ska vara en mänsklig rättighet att söka skydd och få sin asylansökan individuellt prövad. Asylrätten ska värnas i Sverige, EU och i resten av världen. Alla EU:s medlemsstater har ett ansvar att upprätthålla asylrätten - inget medlemsland ska kunna köpa sig fri från ansvar i den gemensamma migrationspolitiken. Människor som kommer till Sverige ska mötas av öppenhet och inkludering för att snabbt bli en del av samhället. I en tid där människor som flyr allt mer skuldbeläggs för olika samhällsproblem såväl i Sverige som i andra länder står vi upp för människovärdet.

Ska asylsökande ha rätt till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen?

Ja. Asylsökandes rätt till juridiskt biträde under asylprocessen måste värnas, det är otroligt viktigt för att säkerställa rättssäkerheten i mottagandet av asylsökande och att alla som söker asyl i Sverige får det stöd och den information de har rätt till. Annars finns en risk att skyddsskäl inte kommer fram och att människor utvisas till förföljelse. Miljöpartiet vill ge juridiska biträden i asylärenden bättre förutsättningarna att utföra sitt uppdrag på ett rättssäkert och professionellt sätt. Biträden har tillgång till känslig information och befinna sig i utsatta och påfrestande situationer som både kräver juridisk kompetens och personlig lämplighet. Miljöpartiet vill ge kunskapshöjande insatser för rättsliga biträden och bättre förutsättningar att avsätta tillräckligt med tid till sina ärenden - detta gäller inte minst asylärenden som involverar barn.

Ska Sverige enligt *återvändandeförordningen* tillåta återvändandecenter utanför EU?

Nej. Miljöpartiet har konsekvent motsatt sig externaliseringstrenden i EU:s migrationspolitik, det vill säga den politiska utveckling som leder till att en allt större del av migrationshanteringen förflyttas till länder utanför EU. I EU-valrörelsen 2024 var vi tydliga i vårt motstånd mot så kallade "återvändande-hubbar" tredjeland. Återvändandecenter utanför EU är ett helt verklighetsfrånvänt förslag som skulle bli extremt kostsamt, dels i rena kronor, men också i mänskligt lidande.

Är Sveriges asylprocess tillräckligt rättssäker idag?

Nej. Miljöpartiet vill stärka rättssäkerheten i asylprocessen. Sverige har flera gånger fällts för brott mot FN:s tortyrkonvention. Nu senast fälldes Sverige för ytterligare en felaktig utvisning just till Afghanistan. Vi vet att dagens mottagningssystem präglas av flera utmaningar och brister i asylprövningen har uppmärksamats flera gånger, bland annat av JO, RFSL, UNHCR och FN:s kommitté för mänskliga rättigheter. Hbtqi-personer, konvertiter, barn och personer med funktionsnedsättningar löper särskilt stor risk att drabbas av rättsosäkerhet. För Miljöpartiet är det avgörande att säkerställa rättssäkra, gedigna och snabba handläggningsprocesser där de sökande får information, stöd och goda möjligheter att vara delaktig i sin egen asylprocess. Miljöpartiet vill att Migrationsverket får bättre möjligheter att utbilda samtlig operativ personal löpande i utredning, prövning och bedömning av asylärenden, bland annat med fokus på hur traumatiserade personer, hbtqi-personer och konvertiter kan framställa sina skyddsbehov. Särskild expertis behövs vad gäller såväl konvertiters som hbtqi-personers skyddsskäl. Alla som söker asyl i Sverige ska kunna lita på att deras individuella skyddsskäl provas rättssäkert och i enlighet med gällande rätt.

Ska Utlänningslagen trumfa Lag 2018:1197 (Barnkonventionen)?

Nej. Miljöpartiet var drivande i att göra Barnkonventionen till lag, det var ett stort och viktigt steg i att stärka barns rättigheter i Sverige. Vi kan dessvärre konstatera att införandet inte har fått effekt i den utsträckning som vi avsåg. I allt för många situationer, inte minst i migrationsärenden, får barns rättigheter ofta stå tillbaka. Miljöpartiet vill göra mer för att säkerställa att barnkonventionen får fullt genomslag. Genom att ratificera barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll kan också enskilda få möjlighet att klaga om deras rättigheter enligt barnkonventionen kränks.

Ska det vara möjligt för ett barn att klaga till barnrättskommittén i FN om den upplever att dennes rättigheter har kränkts i Sverige?

Ja. Idag saknas en instans där barn kan vända sig och föra fram sina individuella klagomål, därför vill Miljöpartiet att Sverige ratificerar tredje tilläggsprotokollet till Barnkonventionen om klagomål för barn. Sverige har en pådrivande roll när det kommer till barns rättigheter globalt och det är av största vikt att vi ser till att vara ett föredöme i vårt eget agerande. Miljöpartiet påtalade behovet av att ratificera det tredje tilläggsprotokollet i Barnkonventionen i en motion till riksdagen 2018 och står bakom förslaget till ratificering i utredningen SOU 2023:40.

Hur ser ni på Sveriges roll i att arbeta fredsskapande, demokratistärkande, och förebyggande gällande klimatförändringar, för att minska antalet människor på flykt?

Aldrig förr har så många människor varit på flykt i världen som nu. Miljöpartiet är det enda partiet med en politik som når klimatmålen. Vi vill återställa biståndet till minst 1% av BNI och stärka fredspolitiken. Vi vet att krig, katastrofer och klimatförändringar driver på denna utveckling. Vissa delar av världen kan komma att bli obeboeliga som en följd av klimatförändringar. Kvinnor och barn i låginkomstländer kommer drabbas hårdast och fler människor än idag kommer att tvingas på flykt. För Miljöpartiet är det självklart att de rika länderna måste ta ett särskilt ansvar för att hjälpa de människor som tvingas fly på grund av klimatförändringar, eftersom det är människor i världens rika länder som historiskt sett har bidragit mest till de utsläpp som driver på den globala uppvärmningen. Samtidigt har många fattiga länder, som drabbats hårdast, betydligt mindre resurser för att hantera krisen. Miljöpartiet driver på för ett omfattande och stabilt globalt samarbete för att stärka flyktingars rättigheter och möjligheter till att söka och få skydd.

Vilka satsningar gör ni som, enligt er, är mest betydande för integrationen, dvs. inkludering av invandrade; flyktingar och migranter?

Enligt Miljöpartiet är det mest betydande; en migrationspolitik som fokuserar på integration från dag ett, att människor känner trygghet i att de kan rota sig i Sverige och att staten tar ansvar för att bryta segregationen. Den som kommer till Sverige ska tidigt få möjlighet att komma in i samhället, med arbete, utbildning och språk och få tryggheten av ett permanent uppehållstillstånd från första beslutet. Familjer ska kunna återförenas snabbt. Vi vill att staten ska ta ett tydligt ansvar för att mottagandet fungerar och för att fördelningen mellan landets kommuner sker på ett rättvist och hållbart sätt. Nyanlända ska inte hänvisas till redan socioekonomiskt utsatta/eftersatta områden där segregationen riskerar att fördjupas. I stället ska mottagandet bidra till blandade bostadsområden och ge människor bättre möjligheter att etablera sig i arbete, utbildning och samhällsliv. En rättvist organiserad mottagning stärker både integrationen och sammanhållningen i Sverige. Inte minst stärks integrationen av att de som kommer hit vet att de kan planera för en framtid i Sverige för sig och sin familj. Ingen ska tvingas ryckas upp från arbete, bostad, vänner och grannar.

EU:s handlingsplan på området antirasism berör inte migration eller migrationslagstiftning. Vad tänker ni om det?

Miljöpartiet anser generellt att den antirasistiska strategin är otillräcklig i många avseenden, inte minst vad gäller den generella ambitionsnivån. Vi anser att strategin inte tillräckligt belyser kopplingen mellan rasism och en allt hårdare inställning till invandring, som får stor påverkan på migrationspolitiken. Till exempel kommer flera av den senaste tidens lagändringar på det migrationspolitiska området, i EU och i Sverige), leda till ökad rasprofilering och ytterligare öka risken för rasism och diskriminering inom till exempel rättsväsendet och vid gränspassage. Dessa

risker behöver bemötas med konkreta och robusta åtgärder som tyvärr lyser med sin frånvaro i strategin.

FARR:s analys av Miljöpartiets svar:

Miljöpartiet förespråkar en rättssäker asylprocess och har den senaste mandatperioden röstat och drivit politik utefter detta. Av de lagförslag vi granskat som försvagar asylrätten röstade MP emot samtliga. Partiet har till exempel röstat:

- Mot utmönstrandet av PUT. MP är därmed ett av två partier som följer vad forskningen säger om PUT som en av de viktigaste faktorerna för trygghet och god inkludering i samhället.
- För rätten till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen.
- Mot begränsning av humanitära skäl.
- Mot vandelskrav.
- Mot angiveri.

Partiet är ett av få som påpekar kopplingen mellan en alltmer negativ syn på invandring och rasism, samt kopplingen mellan klimatkrisen och flykt. Miljöpartiet vill bl.a. se:

- Återinförande av särskilt ömmande omständigheter.
- PUT som norm vid första beslut.
- Att klagomål till FNs barnrättskommitté möjliggörs.

På ett bredare plan vill MP främja integration och inkludering genom att fokusera på trygghet från dag ett, att nyanlända inte ska placeras i redan socioekonomiskt eftersatta områden och att staten ska ta ansvar för ett fungerande mottagande. Det hade dock varit önskvärt med fler konkreta lagförslag på det här området. Hur Miljöpartiet kommer att stå sig i förhandlingar med Socialdemokraterna efter ett eventuellt maktskifte återstår att se. Förhoppningsvis innebär ett regeringssamarbete att partiet i högre grad driver på för förändringar av Socialdemokraternas nuvarande migrationspolitik.

5.8 Vänsterpartiet

Ska Sverige ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel vid första beslut?

Ja. Vänsterpartiet anser att permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregeln för personer som beviljas asyl i Sverige då dessa ger den trygghet som krävs för att människor ska kunna planera sin framtid, lära sig svenska och få en ärlig chans att etablera sig väl i Sverige och det svenska samhället.

Ska Sverige verka för begränsningar av rättigheterna i flyktingkonventionen?

Nej. Vänsterpartiet vill tvärtom stärka asylrätten. Vi ser flyktingkonventionen som ett grundläggande skydd och vill snarare att den ska efterlevas och respekteras bättre. Människor på flykt behöver fler rättigheter och möjligheter, inte färre.

Ska asylsökande ha rätt till juridiskt biträde som stöd under asylutredningen?

Ja. Vänsterpartiet arbetar för att stärka rättssäkerheten i asylprocessen och rätten till ett juridiskt biträde är en viktig del i det arbetet. Alla som söker skydd ska ha rätt att få sin sak prövad på ett rättssäkert sätt. Vi motsätter oss därför inskränkningar i rätten till offentligt biträde och anser att kompetenta juridiska ombud är avgörande för att asylsökande alls ska ha en möjlighet att få sina rättigheter tillvaratagna.

Ska Sverige enligt återvändandeförordningen tillåta återvändandecenter utanför EU?

Nej. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till att förlägga delar av asylprocesser, och center för återvändande, till länder utanför EU:s gränser. Vi anser att asylrätten är en mänsklig rättighet och att människor på flykt ska ha rätt att få sin asylansökan behandlad inom EU:s medlemsländer utan inblandning av tredjeland. I stället för att stänga gränser, bygga allt högre murar och flytta ansvar anser vi att fler lagliga och säkra vägar in i EU borde skapas.

Är Sveriges asylprocess tillräckligt rättssäker idag?

Nej. Asylprocessen är inte tillräckligt rättssäker idag. Vid upprepade tillfällen har människor farit illa på grund av brister i prövningen och inte fått det skydd de har rätt till. Det finns också rapporter om hur rättssäkerheten brister. Vi vill göra en översyn av rättssäkerheten i asylprocessen och ersätta den nuvarande lagstiftningen med en mer human och rättssäker sådan.

Ska Utlänningslagen trumfa Lag 2018:1197 (Barnkonventionen)?

Om konflikter uppstår mellan de olika lagarna anser vi att barnens rätt (Lag 2018:1197) trumfa andra lagar. Barnkonventionen måste få en mycket starkare ställning i Sverige. Idag är det inte tillräckligt och utlänningslagen går nästan alltid före barnkonvention, trots att det finns starkt lagstöd för att barnkonventionen ska prioriteras, efterlevas och respekteras. Barnets bästa måste stå i centrum.

Ska det vara möjligt för ett barn att klaga till barnrättskommittén i FN om den upplever att dennes rättigheter har kränkts i Sverige?

Vänsterpartiet anser att även Sverige bör ratificera protokollet om barn rätt att klaga till FN:s barnrättskommitté om deras rättigheter under konventionen har blivit kränkta.

Hur ser ni på Sveriges roll i att arbeta fredsskapande, demokratistärkande, och förebyggande gällande klimatförändringar, för att minska antalet människor på flykt?

Vänsterpartiet menar att människors behov av att fly bottnar i den orättvisa globala världsordningen (ekonomiskt, klimatmässigt och militärt). Dessa faktorer påverkar på alla sätt antalet människor som är på flykt. Vill vi bidra till förändring i det avseendet måste Sveriges roll därför vara att på olika sätt agera för en radikal omläggning mot ökad jämlikhet och hållbarhet globalt sett. Vi vill att Sveriges ska ha en aktiv och solidarisk roll, samt vara en oberoende röst i världen. Målet måste vara att angripa grundorsakerna till flyktingströmmar genom fredsskapande, demokratistärkande och klimatförebyggande åtgärder. Krig och förtryck är fortfarande de främsta orsakerna till flykt: en svensk fredsskapande politik måste således arbeta för en minskad vapenexport generellt sett och ett totalt förbud mot vapenexport till diktaturer, länder i krig och länder som bryter mot mänskliga rättigheter. För demokratistärkande arbete måste Sverige våga stå upp för folkrätt och mänskliga rättigheter, även när det exempelvis innebär att utmana USA eller EU. En förebyggande klimatpolitik innebär för Vänsterpartiet bland annat att vi i den rika världen tar ett betydligt större ansvar för hela världens utsläpp, då det främst är våra vanor som lett oss fram till dagens situation. För svensk del vill vi även se ökade klimat- och miljöbistånd utöver den ordinarie biståndsbudgeten.

Vilka satsningar gör ni som, enligt er, är mest betydande för integrationen, dvs. inkludering av invandrade; flyktingar och migranter?

Det allra viktigaste för människor som flyr till Sverige är att här får dom avsluta sin flykt. Här får man stanna och här får man återförenas med sin familj. Det är bland den starkaste integrationsåtgärden för att planera sin framtid här. Sedan måste Sverige ha en politik som ger alla, oavsett bakgrund, religion, hudfärg, kön eller sexualitet, samma möjligheter och samma rätt till god utbildning, arbete och bostad. Vänsterpartiet arbetar för alla människors frihet. Då krävs stora satsningar och investeringar på utbildning, arbete och bostad, samtidigt som människor får veta att här får dom stanna. Investeringar i samhället och människorna i det är den bästa integrationsmotorn vi har, det har Sverige historiskt bevisat. För oss innebär integration att föra en inkluderande politik som lägger grunden för ett mer jämlikt samhälle. Ett välfungerande flyktingmottagande är en viktig del i en politik för inkludering och etablering. Mottagandet av människor på flykt ska – från asylprocessen till etableringen i samhället – präglas av att den enskilda människans rättigheter står i centrum. Den generella välfärden är central för att upprätthålla de rättigheter som det är vår skyldighet att värna. Vi bekämpar diskriminering på alla nivåer i samhället. Bostadsbrist och arbetslöshet drabbar dem som är nyanlända i Sverige extra hårt. Därför krävs både en kraftfull politik för generell välfärd och individuella lösningar för att ta till vara erfarenheter och resurser. I Vänsterpartiets Sverige ska det vara nolltolerans mot diskriminering och den som diskriminerar ska tvingas betala för det.

EU:s handlingsplan på området antirasism berör inte migration eller migrationslagstiftning. Vad tänker ni om det?

Vi är kritiska till att handlingsplanen inte adresserar strukturell rasism kopplad till migrationspolitik och flyktingars rättigheter. Vi menar att det finns en motsättning i att EU å ena sidan säger sig vilja bekämpa rasism, men å andra sidan för en migrationspolitik som bygger murar med taggtråd och som skiljer på människor baserat på ursprung. Sammantaget menar vi att en handlingsplan mot rasism som ignorerar migrationslagstiftning är en ytterst bristfällig sådan, eftersom mycket av dagens strukturella rasism inom EU tar sig uttryck just vid gränserna och i asylprocesserna.

FARR:s analys av Vänsterpartiets svar:

Vänsterpartiet har en tydlig politisk linje om att försvara och stärka asylrätten. Och tycker det är viktigt att lyfta och utöka de rättigheter människor på flykt har.

- V vill ha permanenta uppehållstillstånd som huvudregel för de som beviljas asyl.
- V är emot att inskränka rätt till offentligt biträde och juridiska ombud.
- Istället för återvändandecenter ser V hellre att EU mobiliserar för fler lagliga och säkra flyktvägar till Europa.
- Vad gäller rättssäker asylprocess idag i Sverige ser V brister som behöver ses över och som kräver ett arbete med att ersätta nuvarande lagstiftning.
- V menar att Barnkonventionen behöver stärkas i relation till annan lagstiftning, och att det finns starkt lagstöd i att prioritera Barnkonventionen när den hamnar i konflikt med annan lagstiftning.
- För en inkluderande politik har Vänsterpartiet flera argument som hänger ihop från mottagande av flyktingar, till integrationsmöjligheter med förutsägbarhet och ett tydligt antirasistiskt arbete.

Vänsterpartiet bedriver politik i ett allmänt starkt polariserat debattklimat. Att driva frågor i debatten med koppling till asylrätt är inte enkelt. V har också gjort medvetna val kring att inte insistera på att få prata asylrätt. Det är inte en fungerande strategi, och med det kommer det både intern och extern kritik, inte minst när partiledare Nooshi Dadgostar i Agenda hade svårt att tydligt ta ställning för partiets linje att permanenta uppehållstillstånd som huvudregel är en självklarhet. Vänsterpartiet verkar tycka att alla ändå vet var partiet står i frågan och försöker därför undvika att hamna i den skottlinje som migrationspolitiska frågor är så starkt präglade av. Genom att man överlåter allt ansvar för frågan till den migrationspolitiska talespersonen och hoppas på det bästa, finns det anledning att ifrågasätta hur migrationspolitiken kommer prioriteras i en förhandling vid ett eventuellt maktskifte.